

Nadání a nadání

Magdalena Novotná

Historie zkoumání nadání

- ❖ **Galton** – lidská inteligence je dědičná, neovlivnitelná výchovou a prostředím ⇒ teorie fixní inteligence
- ❖ **Terman** – 1. longitudinální výzkum zkoumající typické charakteristiky nadaných
- ❖ **Bloom** – vliv výchovy a vzdělávání na inteligenci
- ❖ **Marland** – 1. široce koncipovaná definice nadání

Vymezení pojmu nadání

NADÁNÍ

- všeobecné intelektové předpoklady
- potenciální složka
- velmi vysoký talent

TALENT

- předpoklady pro jednu nebo více oblastí
- výkonová složka
- oblast mezi nadáním a průměrem

- ekvivalenty

Definice nadání

Marland : „Nadané a talentované děti jsou ty, které jsou identifikované kvalitními profesionály a které jsou díky svému výjimečnému potenciálu schopny vysokých výkonů. Tyto děti potřebují k realizaci svého přínosu pro společnost vzdělávací program a servis, který není běžně poskytován regulárními školami. Děti schopné vysokých výkonů jsou ty, které demonstrují úspěch anebo potencionální schopnosti v jedné z následujících oblastí:

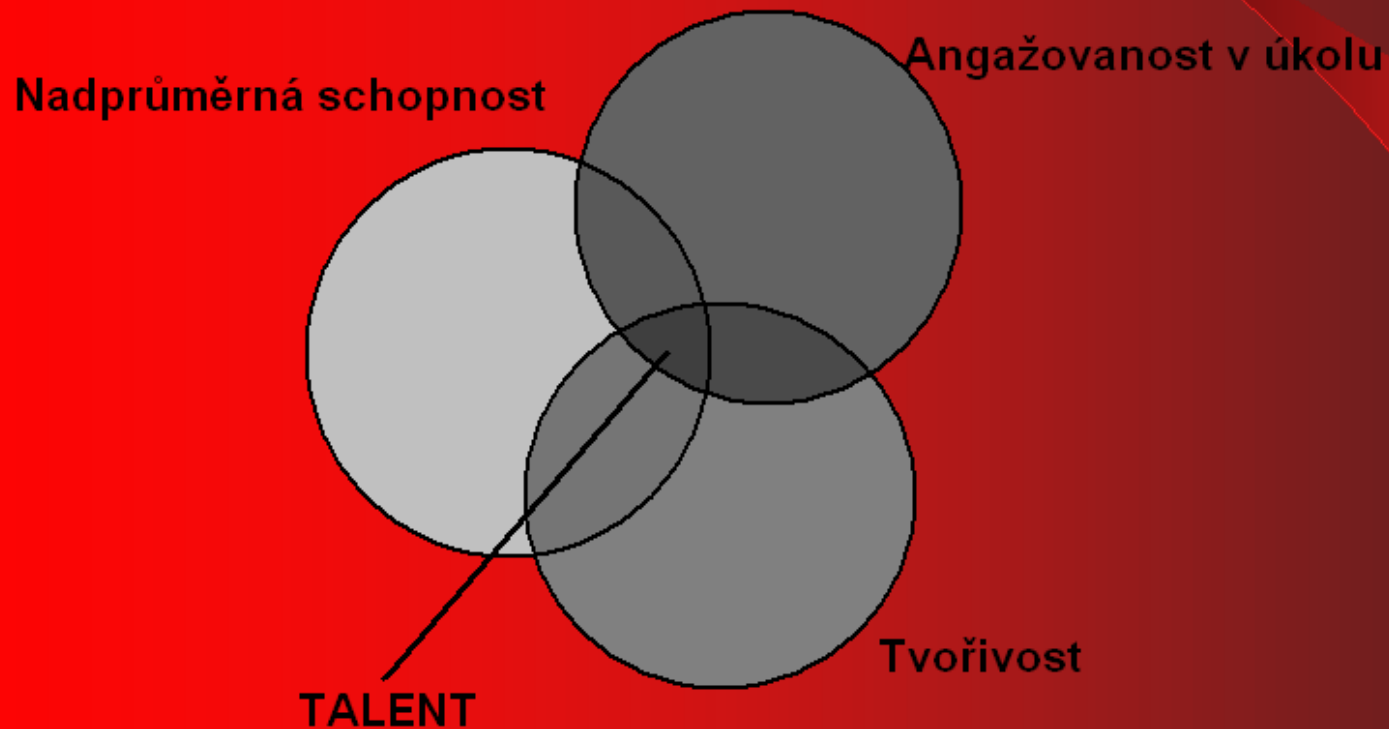
1. všeobecná intelektová schopnost
2. specifické akademické schopnosti
3. tvořivé anebo produktivní myšlení
4. vůdcovské schopnosti
5. umělecké schopnosti“

Witty: „Nadání jedinci jsou ti, jejichž výkon je dlouhodobě pozoruhodný v jakékoliv hodnocené oblasti.“

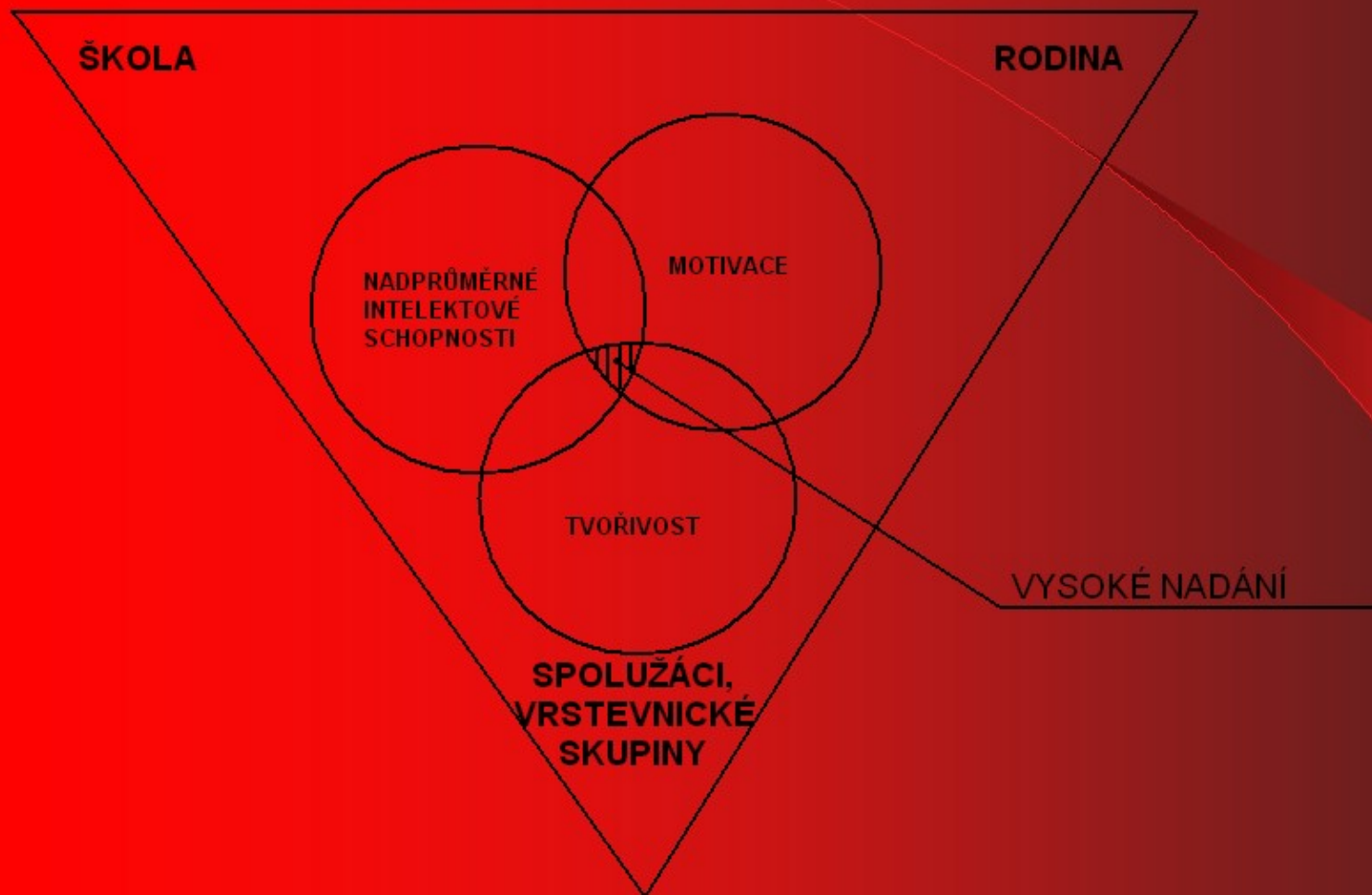
Freeman: „Ti, kteří vykazují mimořádně vysokou úroveň své činnosti, a to buď v celém spektru nebo jen v dílčí oblasti; nebo ti, jejichž potenciál nebyl ještě pomocí testů ani experimentů rozpoznán. Nadání se může týkat současně více oblastí, např. intelektu, umění, tvořivosti, pohybových a sociálních dovedností, nebo může být omezeno na jednu nebo dvě z nich.“

Modely nadání

Renzulliho tříkruhová koncepce nadání

Triadický model Renzulliho a Mönkse

Charakteristika nadání

- Vysoká úroveň logického, abstraktního, kritického, kreativního, pružného myšlení
- Vysoká úroveň kombinačních schopností
- Rychlost pochopení a orientace v problémech
- Vynikající paměť
- Vysoká koncentrace a rozsah pozornosti
- Intelektuální zvědavost a netypické otázky
- Výborný pozorovací talent a schopnost postihnout detaily
- Motivace k výkonu, vytrvalost, sebeřízení
- Preference samostatné práce
- Preference složitosti
- Hluboké a rozmanité specifické zájmy, zejména čtenářská vášeň
- Perfekcionismus
- Preferují společnost starších
- Problematický přístup k pravidlům
- Specifický smysl pro humor
- Bohatá představivost

Typologie nadaných

- ❖ Úspěšné nadané dítě
- ❖ Vysoce tvořivé nadané dítě
- ❖ Nadané dítě maskující své schopnosti
- ❖ Odpadlé nadané dítě
- ❖ Nadané dítě s vývojovou poruchou
- ❖ Autonomní nadané dítě

Rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem

Bystré dítě	Nadané dítě
Umí odpovídat	Klade další otázky
Zajímá se	Je zvědavé
Má dobré nápady	Má neobvyklé nápady
Odpovídá na otázky	Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje
Se zájmem naslouchá	Projevuje silné emoce, přitom naslouchá
Je vůdcem skupiny	Je samostatné, často pracuje sám
Jednoduše se učí	Většinu už zná
Mezi vrstevníky je oblíben	Víc mu vyhovuje společnost starších
Chápe významy	Samostatně vyvozuje závěry

Rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem

Bystré dítě	Nadané dítě
Úspěšně řeší úlohy	Iniciuje projekty
Poslušně vykonává úkoly	Úkoly přijímá kriticky, dělá jen to, co jej baví
Přesně kopíruje zadaná řešení	Vytváří nová řešení
Dobře se cítí ve škole, ve školce	Dobře se cítí při učení
Přijímá informace	Využívá informace
Dobře si pamatuje	Kvalitně usuzuje
Je vytrvalé při sledování	Sleduje pozorně
Je spokojené s vlastním učením a výsledky	Je velmi sebekritické

Literatura:

- ❖ Dočkal, V. (2005). Zaměřeno na talenty. Praha
- ❖ Jurášková, J. (2006). Základy pedagogiky nadaných. Praha
- ❖ Laznibatová, J. (2007). Nadané dieťa. Bratislava
- ❖ Portešová, Š. Centrum rozvoje nadaných dětí, retrieved from <http://www.nadanedeti.cz/>

Děkuji za pozornost.